

KANDIDAT

5007

PRØVE

KOM114 1 Skrift og bilde

Emnekode	KOM114
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	27.11.2017 09:00
Sluttid	27.11.2017 11:00
Sensurfrist	--
PDF opprettet	20.11.2018 10:23
Opprettet av	Digital Eksamen

KOM114 Generell informasjon**Emnekode:** KOM114**Emnenavn:** Skrift og bilde**Dato:** 27. November 2017**Varighet:** Kl. 09:00-11:00**Tillatte hjelpemidler:** Ingen**Merknader:**

Det er i alt 5 - fem - oppgaver i oppgavesettet.

Alle oppgaver vektet likt.

Beregn å skrive omlag 200 ord per oppgave / cirka 20-25 minutters arbeid per oppgave.

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?**Velg et alternativ** Ja Nei

Besvart.

1 Oppgave 1**Oppgave 1: FOTO**

Forklar hva innstillingen av ISO på et kamera tjener til.

Hva kan du gjøre med henholdsvis lukkertiden og blenden i en gitt situasjon når ISO-verdien økes?

Skriv ditt svar her...

ISO-funksjonen på kameraet stiller inn hvor lysfølsomt bildesensoren i kameraet skal være. En fordobling i ISO-verdi, altså en fordobling av lysfølsomhet, vil si en halvering av lysbehovet. Fordelen med å kunne stille inn ISO selv er at man kan få bra bilder, selv med lite tilgjengelig lys. Ulempen er at jo høyere ISO, jo mer støy blir det i bildet (kornete oppløsning), og jo mer detaljer mister man. En vanlig ISO-verdi for fotografering utendørs i dagslys er 100-200, mens innendørs er det normalt å bruke en ISO fra 400 og oppover, avhengig av mengden lys i rommet.

Vi kan sette det i en tenk setting for å forklare hvordan ISO fungerer sammen med lukker og blender. Si du skal fotografere en syklende person, utendørs, i dårlig lys (ettermiddag/kveld), og du vil fryse bevegelsen i det han eller hun sykler forbi deg. Hadde du ikke kunne stilt på ISO, ville du mest sannsynlig brukt lenger lukkertid (f.eks. 1/100) og større blenderåpning (lavere blenderverdi, f.eks. f/1.8) for å få nok lys inn i kameraet og rett eksponering. Problemet med dette er at med lengre lukkertid vil ikke bevegelsen i bildet bli skarp. Dette kan løses ved å stille inn kortere lukkertid (f.eks. 1/1000), og høyere ISO (f.eks. ISO800). Da får man inn nok lys, og en lukkertid som er rask nok til å fryse bevegelsen i det personen fyker forbi linsa.

Man kan bruke eksponeringssirkelen til å forstå hvordan ISO, blenderåpning, lukkertid og lysstyrke fungerer sammen. Hver del utgjør 25 prosent av sirkelen. Vil vi forandre på en av delene, så må vi kompensere for det med å endre en eller flere av de andre i tillegg. Slik får vi rett eksponering.

2 Oppgave 2

Oppgave 2: SKRIFTLIG KOMMUNIKASJON

Hva slags språklige trekk er særlig egnet til å påvirke forståeligheten til en informerende tekst, for eksempel en nyhetstekst? Nevn noe trekk på ulike språklige nivåer og gi eksempler.

Skriv ditt svar her...

Når vi leser en tekst, er det tre nivåer hjernen vår går gjennom for å analysere og forstå innholdet fremfor oss. Disse tre nivåene jobber hjernen vår med parallelt, og det går for det meste automatisk (hvertfall på morsmål), helt til vi støter på fremmedord, eller ord som er vanskelig formulert.

1. I *komponentnivået* ser vi først konturene av en bokstav, så bokstaven, og så hele ordet. Voksne personer kan forstå hvilket ord det er selv om bokstavene er omstokket, så lenge første og siste bokstav er plassert på korrekt sted. Snån som dnnee stneinegn.
2. I *relasjonsnivået* setter vi sammen disse ordene til en setning, for å forstå syntesen.
3. I *helhetsnivået* setter vi sammen setningene til en helhet, for å forstå innholdet i teksten. Vi relaterer innholdet til tidligere kunnskap og erfaringer.

For å skrive forståelig, er det viktig å unngå barrierer i nivå 1 og 2. Det kan vi gjøre med å la vær å bruke vanskelige ord, og unødvendig ekspertspråk. I stedet for å skrive *fusjonering*, kan vi skrive *sammenslåing*. Bruker man for mange fremmedord, og forklarer ting med flere og vanskeligere ord enn nødvendig (et triks som kalles påfuglknepet), kan det føre til at leseren føler seg dum som ikke forstår, og tror teksten er ment for noen andre.

Det er også viktig å være obs på setningsoppbygning. Om det er for lang avstand mellom to momenter som hører sammen i en setning, vil leseopplevelsen føles tung. Dette vil føre til svak *kohersjon*.

Videre er det lurt å unngå høyretunge setninger. Det vil si at de viktigste ordene kommer sist i en setning, og uviktige småord først. Gjør det heller omvendt (venstretunge setninger), så vi får med oss viktig informasjon før korttidsminnet fylles opp. Linjelengde er også et aspekt som må tas hensyn til for å skrive en forståelig tekst. Optimal linjelengde er på 45-65 tegn. Lengre linjer vil føles tunge å lese, mens kortere linjer gjør at lesingen blir veldig stakkato.

Besvart.

3 Oppgave 3

Oppgave 3: REPORTASJE

Hva kjennetegner en god reportasjeidé?

Skriv ditt svar her...

En god reportasjeidé starter med journalisten. En viktig ting er at det er grunnlag for gode fotomuligheter. Er det ikke det, er det nok heller ingen god idé. Ordet reportasje kommer fra det latinske ordet *reportare*, som betyr "å bringe tilbake". Journalisten må altså dra ut, for så å bringe noe tilbake. Et reportasjekriterie er at journalisten er førstehåndsvitne til saken. Han/hun må være sin egen kilde.

Videre så er det en remse med begreper som kan være lurt å ha i bakhodet når man utformer idéen sin. Disse er som følger:

Apell: Reportasjen må appellere til leseren - gjøre at leseren har lyst til å lese den.

Fakta: Den må bare faktabasert. Sannhetsfaktoren er det som skiller reportasjen fra f.eks. skjønnlitteratur.

Personlighet: Den bør ha noen interessante eller uvanlige personer med.

Vinkel: Reportasjen må ha en bestemt vinkling.

Handling: Det må skje noe i reportasjen. Kanskje man følger en person gjennom et vist tidsrom?

Unik og universell: Idéen bør være unik og interessant, men samtidig allmenn, slik at leseren kan relatere til historien og personene i den.

Viktig: Den bør omhandle et tema som folk finner viktig.

Entusiasme: Den bør skape entusiasme! Både hos journalist, og hos leser.

Det finnes tre forskjellige typer reportasjer: nyhetsreportasje (opplysende), bakgrunnsreportasje (forklarende) og featurereportasje (underholdende). Men det er ikke slik at en reportasje må kun være en av delene, tvert i mot. De beste reportasjene både opplyser, forklarer og underholder leseren. De aller dårligste gjør ingen av delene.

Reportasjen åpner også opp for skildringer og journalistens egne refleksjoner. Skildringer er et viktig aspekt ved reportasjer. Det er lurt å bruke god tid når man skal skaffe stoff til reportasjen, og få med seg detaljer som der og da kanskje ikke virker veldig viktige, men som kan få stor nytte senere.

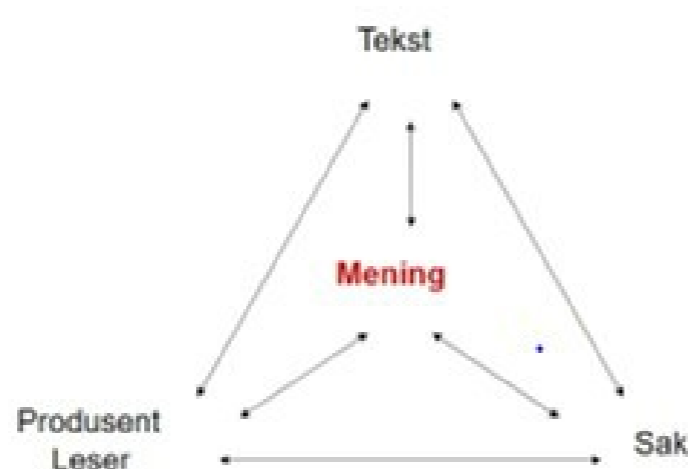
Etter ny-journalistikken på 60-tallet er det også blitt vanlig med rekonstruksjon og indre monolog, men dette går med på hvordan man kan skrive attraktivt og fange leseren. Rekonstruksjon betyr rett og slett å gjenskape en scene som du ikke selv var vitne til, men har fått forklart gjennom f.eks. intervju med personen det gjelder. Da skriver man som om man var der, og leseren vil føle at de også er til stede i hendelsen. Indre monolog vil si at journalisten forteller personens indre tanker og følelser (allvitende fortellerstemme). Dette har blitt en del kritisert. Blant annet blir det argumentert at det er utetisk, da ikke alle intervjuobjekter er pressevant, og derfor muligens ikke klar over hva en slik utlevering av privatlivet kan få av følger.

Besvart.

4 Oppgave 4

Oppgave 4: SEMIOTIKK

Forklar denne semiotiske kommunikasjonsmodellen (der «tekst» må forstås i tråd med det vi kaller «det utvidede tekstbegrep»). Vis gjerne til eksempler.

Skriv ditt svar her...

Denne semiotiske kommunikasjonsmodellen er arv fra Charles Peirce, som er grunnleggeren av semiotikk.

Semiotikk handler om tegn, og hvordan vi oppfatter dem. Tegn er basert på kulturelle konvensjoner, som dannes når en større gruppe er enige om at et tegn betyr en spesifikk ting. Det er tre forskjellige typer tegn vi i dag bruker: ikon, indeks og symbol.

Ikoner er tegn som har stor nærhet til det de referer til. Dette kan f.eks. være doskiltene av mann og kvinne. De ligner det de står for. Indekser har en fysisk tilnærming til det de står for. De "peker" på betydningen (derav indeks, av engelske index(finger)). Et eksempel på dette er røyk, som peker på ild, eller lyn, som peker på torden. Den tredje type tegn, symbolet, har ingen likhet med hva de representerer. Da har vi bare bestemt at dette symbolet betyr noe. Eksempler på symboler er kjønnsymbolene, eller tallet 7.

Det utvidede tekstbegrepet inkluderer ikke bare tekst, men også bilder og grafikk. På nett kan det inkludere video og lyd i tillegg. Den semiotiske kommunikasjonsmodellen går ut på at alle elementer i en multimodal tekst er meningsbærende.

Besvart.

5 Oppgave 5

Oppgave 5: VISUELL KOMMUNIKASJON

Øyeskanning / eyetracking er en forskningsmetode som har til hensikt å studere hvordan øynene beveger seg over et avisoppslag. For avisdesignere gir slike studier viktig informasjon om hvordan leserne navigerer på en avisside.

Gjør kort rede for de viktigste funnene fra denne typen forskning.

Skriv ditt svar her...

Fiksering er et begrep innenfor eyetracking som vil si hvor lenge øyet stopper opp ved en bokstav eller et ord. Vanligvis er denne lille pausen på rundt 200 millisekunder.

Stakking er de lynraske hoppene øynene våre gjør mellom fikseringene. Disse hoppene tar ikke mer enn 20-40 millisekunder. Når øyet stakkerer er det totalt blindt.

Videre har eyetracking gitt oss mye flott informasjon om hvordan vi burde legge opp en avisside for å fange leseres oppmerksomhet og holde på den. Det ble funnet ut av at vi vanligvis går inn på en dobbeltside på høyresiden først, deretter hopper øynene våre til litt til venstre for midten av venstre side, og så nedover den samme side. Derfor burde man plassere et blikkfang på høyre siden. Bilder er det mest vanlige å bruke, ettersom undersøkelsen også viste at bilder fikk mest oppmerksomhet på en side. Farge- og svart/hvitt-fotografier fikk like mye oppmerksomhet. Deretter titler, annonser, ingresser og småspalter. Det som fikk minst oppmerksomhet er tekst. Det ble også funnet ut av at man leser mer på fargerike sider. I tillegg ble det bevist at vi ser på et avisoppslag som en semiotisk flate, og at vi skanner sidene før vi leser dem.

Alt dette er viktig å ha i bakhodet når vi designer en avisside. Videre er det lurt å skille mellom brødtekst, ingress, bildetekster og mellomtitler ved å bruke forskjellige typer fonter eller tykkelser. Antikvafonter, som Times New Roman, er vanligst å bruke på løpende tekst, da seriffene øker lesbarheten ved å lede øyet gjennom ordene. Groteskfonter, som Arial, brukes mest på titler og mellomtitler. Ingressen kan f.eks. utheves, og bildeteksten kan skrives i en mindre punktstørrelse enn brødteksten, for eksempel, for dette vil tydeliggjøre hva som er hva i en multimodal tekst.

Besvart.